Sisäministeriön asiantuntijan vastaus hallintovaliokunnan 11.11.2021 asiantuntijakuulemisessa esitettyyn kysymykseen henkilötietojen käsittelystä (HE 135/2021 vp)

ma 15.11.2021

Hallintovaliokunnalle

Hallintovaliokunnan 11.11.2021 asiantuntijakuulemisessa koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi arpajaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 135/2021 vp) esitettiin kysymys henkilötietojen käsittelystä ja luovuttamisesta sekä tietosuojavaltuutetun näkemyksistä asiakokonaisuuden osalta. Alla toimitetaan sisäministeriön asiantuntijan vastaus kysymykseen:

Säännösehdotusten valmistelusta ja asiantuntijoiden kuulemisesta

Arpajaislain uudistamista koskeneen hankkeen työryhmävaiheessa kuultiin kutsuttuina asiantuntijoina oikeusministeriön ja tietosuojavaltuutetun edustajia henkilötietojen käsittelyyn liittyvistä kysymyksistä. Näiden kuulemisten perusteella täsmennettiin säännösehdotuksia lausuntokierrosta varten. Oikeusministeriön ja tietosuojavaltuutetun lausuntokierroksella antamissa lausunnoissa esitettiin henkilötietojen käsittelyyn liittyviä oikeudellisia näkemyksiä, muutosehdotuksia säännöksiin ja perusteluihin sekä seikkoja, joihin jatkovalmistelussa tulisi kiinnittää huomiota. Lausunnoissa todettiin, että jatkovalmistelussa tulisi erityisesti tarkastella kansallista liikkumavaraa, ehdotetun sääntelyn oikeasuhtaisuutta suhteessa tavoiteltuun päämäärään sekä perustella tarkemmin ehdotettavat ratkaisut. Lisäksi tulisi kiinnittää erityistä huomiota esimerkiksi tietojen yhdistelemiseen, erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelyyn, tiedonsaantioikeuksiin sekä profilointiin. Tietojen pseudonymisointivelvoitteen osalta lausunnoissa tuotiin esille, että se on perusteltu suojatoimi ja että siihen liittyy myös keskeisesti informointivelvollisuus.

Esityksen jatkovalmistelussa tarkasteltiin perusteellisesti lausunnoissa esille nostettuja näkökohtia ja säännösehdotuksia tarkennettiin ja esityksen perusteluita täydennettiin lausuntopalautteen perusteella. Eräitä asiakokonaisuuksia on käyty jatkovalmistelussa läpi vielä oikeusministeriön asiantuntijan kanssa. Henkilötietojen suojaan liittyvien näkökohtien huomioimiseksi säännösehdotuksia täsmennettiin muun muassa peli- ja pelaajadatan käyttötarkoitusten ja käsiteltävien tietojen osalta, perusteluja täydennettiin peli- ja pelaajadatan käsittelyn välttämättömyyden ja kansallisen liikkumavaran käyttämisen osalta ja esitykseen lisättiin peli- ja pelaajadatan käsittelyaikaa koskeva säännös Veikkaus Oy:n osalta. Esitykseen lisättiin myös liitelakina poliisin henkilötietojen käsittelystä annetun lain muutos, jolla tarkennettiin Poliisihallituksen toimivaltaa käsitellä henkilötietoja tilastointitarkoituksessa.

Säännösehdotusten sisällöstä

Hallituksen esityksessä ja SM:n asiantuntijalausunnossa todetun mukaisesti henkilötietojen käsittely, ml. erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvat tiedot, niin Veikkaus Oy:n, Poliisihallituksen, sosiaali- ja terveysministeriön kuin Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) toimesta on välttämätöntä pelaajien oikeusturvan takaamiseksi, väärinkäytösten ja rikosten estämiseksi, väärinkäytösten selvittämiseksi ja rahapelaamisesta aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi. Ehdotettua sääntelyä on arvioitu huolellisesti suhteessa EU:n tietosuoja-asetukseen ja kansalliseen tietosuojalakiin. Yleislainsäädäntöä täsmentävä sääntely on katsottu tietosuoja-asetuksen kannalta mahdolliseksi ja toisaalta myös välttämättömäksi henkilötietojen suojan toteuttamiseksi. Sääntelyn tarpeellisuutta on arvioitu riskiperusteisen lähestymistavan mukaisesti. Riskiperusteisuus on huomioitu myös säännösten sisällössä. Käsiteltävien henkilötietojen sisällöstä säädettäisiin yksityiskohtaisesti ja tarkkarajaisesti erityisesti siltä osin

kuin on kyse erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvista tai muuten arkaluonteisista tiedoista, joiden käsittelystä voidaan arvioida aiheutuvan riskejä rekisteröidyn oikeuksille. Ehdotetun sääntelyn ei katsota merkitsevän pidemmälle menevää perusoikeuksien rajoitusta, kuin on perusteltua ottaen huomioon ehdotusten taustalla olevien tavoitteiden painavuus suhteessa rajoitettavaan perusoikeuteen.

Esityksessä ehdotetaan, että Veikkaus Oy:n olisi oikeus ja myös velvollisuus käsitellä henkilötietoja haitallisen pelaamisen tunnistamisessa ja siihen puuttumisessa. Veikkaus Oy on aikanaan kehittänyt pelikäyttäytymisen seurantaan algoritmin, joka arvioi tiettyjen pelaamisessa tapahtuvien indikaattorien perusteella pelikäyttäytymiseen liittyvää kohonnutta rahapeliongelman riskiä. Jotta Veikkaus Oy voisi hyödyntää algoritmiä, arpajaislaissa ehdotetaan säädettäväksi, että Veikkaus Oy voisi käsitellä tietoa haittoja aiheuttavaa rahapelaamista koskevasta epäilystä. Veikkaus Oy:n muodostamaa haittaepäilyä koskevaa tietoa ei voida pitää suoraan terveyttä koskevana tietona tai muuten tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuihin erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvana tietona, mutta haittaepäilyä koskevien tiedon perusteella on mahdollista tehdä päätelmiä asiakkaan terveydentilaan liittyvistä ongelmista.

Siltä osin kuin on kyse sosiaali- ja terveysministeriölle ja THL:lle luovutettavista henkilötiedoista on tärkeää huomioida, että käsiteltäessä henkilötietoja rahapelihaittojen seurantaa, tutkimusta ja haitallisuuden arviointia varten käsittelyn tavoitteena ei olisi koskaan yksittäisen pelaajan tunnistaminen, vaan henkilötietoja käytettäisiin ainoastaan ryhmätason analyysien muodostamiseksi. Tiedonsaantioikeus koskisi ainoastaan laissa säädettyjen tehtävien kannalta välttämättömiä tietoja. Ehdotettuihin säännöksiin sisältyy rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi muun muassa pseudonymisointivelvoite. Sosiaali- ja terveysministeriö ei saisi tiedonsaantioikeutensa nojalla lainkaan tunnisteellisia henkilötietoja, vaan Veikkaus Oy:n tai THL:n tulisi pseudonymisoida sosiaali- ja terveysministeriölle luovutettavat henkilötiedot. THL:llä olisi kuitenkin oikeus saada tehtävänsä kannalta välttämättömät henkilötiedot tunnisteellisina. Tunnistetietoja käytettäisiin ainoastaan yhdistettäessä tutkimusaineistoon rekisteritietoja muista hallinnollisista rekistereistä, joihin sisältyviä tietoja THL:llä olisi oikeus saada muualla säädettyjen tiedonsaantioikeuksiensa nojalla. Tutkimusaineistosta poistetaan kaikki henkilön suorat tunnistetiedot, ennen kuin se siirretään aineistoa analysoiville THL:n tutkijoille. Pseudonymisointi vähentää käsittelystä aiheutuvia riskejä, mutta pseudonymisoituja tietoja on edelleen käsiteltävä henkilötietoina tietosuojalainsäädännön mukaisesti.

Säännöksiä Poliisihallituksen oikeudesta saada Veikkaus Oy:ltä tietoja täsmennettäisiin siten, että tiedonsaantioikeudet koskisivat myös henkilötietoja. Tiedonsaantioikeus olisi rajoitettu rahapelitoiminnan valvonnan toteuttamiseksi välttämättömiin henkilötietoihin. Valvontaan liittyy esimerkiksi väärinkäytösten ja rikosten estäminen. Veikkaus Oy:n rahapelitoiminnan tietoteknisellä valvontajärjestelmällä varmistetaan, että yhtiö toimeenpanee rahapelejä arpajaislain ja sen nojalla annettujen asetusten mukaisesti. Henkilön yksilöinti Poliisihallituksessa pelkän valvontajärjestelmästä saatavan tiedon perusteella ei ole mahdollista, vaan yksilöinti edellyttää tapauskohtaisen yksilöidyn tietopyynnön tekemistä Veikkaus Oy:lle tunnistetietojen yhdistämiseksi yhtiön asiakastietojärjestelmän tietojen kanssa.

Ystävällisin terveisin,

Elina Rydman

Neuvotteleva virkamies

Sisäministeriö, poliisiosasto

Puhelin 0295 488 586, 050 456 4531

PL 26, 00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite Kirkkokatu 12, Helsinki

www.intermin.fi

@sisaministerio

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Tämä viesti on osoitettu ainoastaan sen tarkoitetulle vastaanottajalle ja se saattaa sisältää salassa pidettävää tietoa. Jos et ole viestissä tarkoitettu vastaanottaja, tuhoa viesti ja ilmoita asiasta välittömästi viestin lähettäjälle. Viestin sisällön, välitystiedon ja viestin olemassaolon hyväksikäyttäminen ja ilmaiseminen on kielletty laissa (laki sähköisen viestinnän palveluista 136 § 4. mom).

Detta meddelande är avsett endast för den nämnda mottagaren och kan innehålla sekretessbelagd information. Ifall du inte är den avsedda mottagaren, vänligen förstör meddelandet och informera avsändaren omedelbart. Det är i lag (136 § 4 mom. i lag om tjänster inom elektronisk kommunikation) förbjudet att utnyttja eller röja meddelandets innehåll och förmedlingsuppgifter eller uppgifterna om meddelandets existens.

This e-mail message is intended only for the person(s) named in the message header and may contain privileged information. If you are not the intended recipient of this message, please delete the message and notify the sender immediately. It is forbidden by law (Information Society Code, Section 136 4 Subsection) to disclose the content or traffic data of the message or the knowledge of its existence, or to make use of t